

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	HİST 453, Osmanlı Paleografiyası, 6 AKTS
	Departament	Tarix və Arxeologiya departamenti
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2025/2026-cı tədris ilinin yaz semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Doç. Dr. Sadıq ÇETİN
	E-mail:	sdkctn2@gmail.com
	Telefon:	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	
	Məsləhət saatları	Müəllimin təyin etdiyi vaxtda
Prerekvizitlər	Yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan dili	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Seçmə	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	Əsas ədəbiyyat 1. Kurt, Yılmaz, Osmanlıca Dersleri-1, Akçağ Yay., Ankara 2017. Əlavə ədəbiyyat 2. Ergin, Muharrem, Osmanlıca Dersleri, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1962 3. Osmanlı Türkçesi, Editör: Mehmet Akkuş, Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, Ankara 2011. 4. Develi, Hayati, Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 1, Genel Dağıtım Kitabevi, İstanbul 2003. 5. Akın, Hüsrev, Osmanlı Türkçesi 1, Atılım Yay., Samsun 2018. 6. Sakin, Orhan, Osmanlı Türkçesi Rehberi Başlangıç ve İleri Seviye, Yeditepe Yay., 2016. 7. Gökmen, Ertan- Taşcan, Arzu, Osmanlı Türkçesine Giriş ve Tarihi Metinler, İdeal Kültür Yay., İstanbul 2018. 8. Develi, Hayati, Osmanlı Türkçesi Kılavuzu (I-II), Kitabevi, İstanbul, 2002. 9. Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2002. 10. Kütükoğlu, Mübahat S., Osmanlı Belgelerinin Dili(Diplomatik), Ankara, 2013 11. Şemseddin Sâmî, Kâmûs-ı Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul, ty. 12. Timurtaş, Faruk Kadri, Osmanlı Türkçesi Grameri, Alfa Yayınları, İstanbul 1999. 13. Türkçe Sözlük, (Komisyon), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005. 14. Ziya Şükûn, Farsça-Türkçe Lügat (I-III), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1996.	
Kursun təsviri	Osmanlı paleografiyası kursu arxiv sənədlərini birbaşa təhlil etməyə imkan verən təməl metodoloji vasitədir. Tarix elminin sənədlərə əsaslanan strukturu ilkin mənbələrin deşifrə edilməsini zəruri edir. Azərbaycanın əsrlər boyu Osmanlı dövləti	

	ilə davam edən siyasi və mədəni əlaqələri zəngin bir arxiv mirası formalaşdırmışdır. Bu mirasın araşdırılması üçün ərəb qrafikalı mətnlərin oxunması mühüm hala gətirir. Beləliklə, bu dərs tarixçilər üçün keçmişin ana mənbələrinə çıxış təmin edən strateji bir elm sahəsidir.		
Kursun məqsədləri	Bu kursun məqsədi tələbələrin tarixi araşdırmalarda arxiv mənbələrindən istifadənin əhəmiyyətini dərk etmək və giriş səviyyəsində çap olunmuş Osmanlı Türkçəsi mətnlərini oxumaq və anlamaq səviyyəsinə çatmaq, müxtəlif dövrlərə və sənəd növlərinə aid olan Rika, Divani, Sulus, Naskh, Talik və Siyaqat kimi müxtəlif əl yazısı üslublarını ayırd etmələrini, Tarixi tədqiqatlarda ilkin və ikinci dərəcəli mənbələri müqayisə edə bilmələrini, Hicri və Rumi tarixlərini Miladi təqvimlərə çevirə və xronoloji məlumatlarını təkmilləşdirə bilmələrini, Tarixi hadisələrin xronologiyasını düzgün müəyyən edə bilmələrini təmin etmək.		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	Fənnin ümumi tədrisi prosesində tələbələrdə: Osmanlı türkcəsində yazılmış mətnlərin oxunması və başa düşülməsi, tarixi araşdırmalarda sənədlərin araşdırılması üsullarının öyrənilməsi. Qazanılmış təcrübə - Türkçə və Osmanlı türkcəsi arasındakı əlaqəni izah edir. - Osmanlı Paleografiyasının öyrənilməsinin zəruriliyini izah edir. - Osmanlı türkcəsində ortaya çıxan mədəni sərvətlərdən nümunələr verir. - Osmanlı Paleografiyasının mövcud istifadə sahələrini izah edir. - Osmanlı türkcəsinin tarixi inkişafını izah edir. - Osmanlı türk əlifbasının çap hərflərini adları ilə oxuyur. - Rəqəmləri və durğu işarələrini tanıyır. - Osmanlı Paleografiyasıyla yazılmış çap mətnlərini oxuyur.		
Tədris metodları	Mühazirə	X	
	Qrup müzakirəsi	X	
	Praktiki tapşırıqlar	X	
	Praktiki məsələnin təhlili	X	
	Digər	X	
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət	Faiz (%), bal
	Aralıq imtahanı	Aprel	30 bal
	Təqdimat	Final imtahanı öncəsi	10 bal
	Aktivlik	Semestr boyu	5 bal
	Devamıyet	Semestr boyu	5 bal
	Yoxlama yazı işi (quiz)	Final imtahanı öncəsi	10 bal
	Final imtahanı	İyun	40 bal
	Yekun		100 bal
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	Aktivlik Tam aktivlik balı dərslərdə, diskussiyalarda, təqdimatlarda və elmi məşğələlərdə fəal		

iştirak edən tələbələrə verilir.

Davamiyyət

Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərslər buraxan tələbələr imtahana buraxılmır.

Dərsə gecikmə

Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərslərdə iştirak edə bilər.

Təqdimat

Təqdimat həm yazılı, həm də şifahi təqdimat olmaqla tələb olunur (mövzular əlavə olunur). Təqdimatlar dörd qrup halında müəllimin təyin etdiyi gündə (silabusda əks olunacaq və ilk iki dərslə tələbələrə elan ediləcək) keçirilir və həmin gün təqdimatçı üçün son tarixdir

1. Prezentasiya əlyazma formasında yazılmalı
2. Mütləq əyani vəsait kimi slayd şou göstərməlidir
3. İş yazılarkən mənbələrə istinad edilməlidir. İstinad qaydaları müəllim tərəfindən təqdim olunacaqdır.
4. Sonda istifadə olunmuş ədəbiyyatın siyahısı əlavə edilməlidir.

Qeyd: Plagiat halları qəti qadağandır! Tələbələr təqdimatı yerinə yetirərkən plagiarizmə yol verməməli, əldə etdikləri məlumatların mənbələrinə istinad etməli və istinadları göstərməlidir. Tələbələrin qiymətləndirmə üçün müəllimə təqdim etdiyi təqdimatda 25% və daha artıq Plagiarizm halları (müvafiq istinadların mənbəyinin göstərilməsi halları istisna olmaqla) aşkarlandığı zaman iş sıfırlanır.

Yoxlama işi

Kurs boyu bir yoxlama işi keçirilməsi nəzərdə tutulur. Mövzular quizdən əvvəl tələbələrə bildiriləcək. Müəllimə və dekanlığa qabaqcadan məlumat verilən səbəblərdən yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yazı bilər.

İmtahanlar

Aralıq və yekun imtahan mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Aralıq imtahanının sualları yekun imtahanında təkrarlanmırlar.

İmtahan qaydaları

Aralıq və yekun imtahanları işində tələbə tərəfindən və bir-birindən köçürmə halları qadağandır. Bu qaydaya riayət etməyən tələbələrin imtahan işi ləğv olunur və tələbənin qiyməti sıfırlanır.

Fənni bitirmək qaydası

Universitetin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və yuxarı hesab edilir. Kəsiri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər.

Tələbələrin davranış qaydaları

Dərs zamanı dərslər prosesini və etik qaydaları pozmaq qadağandır. Həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefonlardan istifadə qadağandır.

Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik / Tapşırıqlar
1		Mövzu № 1. Osmanlı paleoqrafiyasına giriş	1, s. 11; 2, s. 2-4, 4, s. 15-16
2		Mövzu № 2. Osmanlı Türkçəsi hərflər	1, s. 12-14; 2, s. 4-7; 4, s. 17-24
3		Mövzu № 3. Osmanlı Türkçəsi hərflərinin əvvəlində, ortasında və sonunda yazılışı	1, 14-17; 4, s. 25-30
		Məşğələ və diskussiya	
4		Mövzu № 4 Osmanlı Türkçəsində oxucu məktubları Elif məktubu	1, s. 21-24; 4, s. 35-42
5		Mövzu № 5. Osmanlı Türkçəsində oxucu məktubları Vav məktubu	2, s. 24-25; 4, s. 47-52
6		Mövzu № 6. Osmanlı Türkçəsində oxucu məktubları Ye məktubu	1, s. 25-29; 4, s. 59-62
7		Mövzu № 7. Osmanlı Türkçəsində oxucu məktubları He məktubu	4, s. 63-66
		Aralıq İmtahanı	
8		Məşğələ və diskussiya	
		Mövzu № Söz oxuma məşqi	4, s. 211-213
9		Mövzu № 9. Söz oxuma məşqi	4, s. 213-216
10		Mövzu № 10. Söz oxuma məşqi	4, s. 217-220
11		Mövzu № 11. Söz oxuma məşqi	4, s. 220-224
		Məşğələ və diskussiya	
12		Mövzu № 12. Seçilmiş mətn oxunuşları	4, s. 225-227
13		Mövzu № 13. Seçilmiş mətn oxunuşları	4, s. 227-229
14		Yoxlama işi (Quiz) 1 Əsasən 1-13-cü mövzular əsasında tərtib olunacaqdır	
		Mövzu № 14. Seçilmiş mətn oxunuşları	7, s. 119-125
15		Mövzu № 15. Seçilmiş mətn oxunuşları	7, s. 126-129
Final İmtahanı			